

REFERAT

MØTE: Referansegruppe forvaltningsplan Nautå naturreservat

Tid: 09.02.2016
Sted: Evenes rådhus
Møteleder: Mia Husdal, Fylkesmannen
Referent: Gunhild Garte Nervold, Fylkesmannen
Til stede:

Tone Aksberg Stunes (grunneier/Evenes og Tjeldsund beitelag)
Reidar Karlson (Avinor Evenes, driftssjef)
Petter Paulsen (grunneier/Evenes Storvald/Avinor, lufthavnbetjent)
Steinar Sørensen (rådmann, Evenes kommune)
Per Anders Robertsen (Evenes kommune, plan og utvikling)
Arild Bondestad (Statens naturoppsyn v/Statskog Fjelltjenesten)

Forfall: Geir Arne Olsen (Tårstadvassdraget Fiskerlag, tidl. Tårstad/Stunes Elveeierlag)
Frantz Sortland (Norsk ornitologisk forening Nordland)
Odd Arnold Graabræk (Forsvarsbygg)

Gjennomgang av utkast til forvaltningsplan før oversending til Miljødirektoratet for faglig godkjenning

Formålet med møtet var å kvalitetssikre det som til nå er lagt inn i utkastet til forvaltningsplan, samt å få inn ytterligere opplysninger om området fra de lokalkjente brukerne. Referansegruppa (og andre) vil få nok en mulighet til å komme med innspill når forvaltningsplanen kommer ut på høring.

Dette referatet begrenser seg til en kort innledning fra Fylkesmannen (FM) med innspill som kom på møtet og punkter i planutkastet som ble drøftet nærmere. Det vises ellers til selve planutkastet.

Horndykker

Horndykker er en karakterart som FM følger opp spesielt i Nautå naturreservat. Statskog Fjelltjenesten (oppsynet) overvåker bestanden jevnlig og det har de siste årene vært en tilbakegang på antall hekkende par i verneområdet og i Nautåvatnet er arten blitt borte. Hekkelokalitetene ser tilsynelatende like gode ut som for 10-15 år siden, da det hekket betraktelig flere par i området. FM ønsket tilbakemelding på om noen kjenner til årsaker som kan skyldes denne nedgangen.

- Avinor gjennomfører ingen skremming av sangsvaner i Nautåvatn der nedgangen i horndykkerbestanden har vært størst.
- Evenes kommune v/Robertsen: Mye av landbruket i området er lagt ned, så det er lite trolig at landbruket spiller noen rolle her. Per i dag er det kun to bønder som driver landbruk i området. Les mer om landbruk under omtalen om bruken av området.
- Oppsynet: Det er mink i hele vassdraget og noe av nedgangen kan skyldes minken. Tiltak for å fjerne mink på fastlandet er dessverre ikke et prioritert tiltak for Miljødirektoratet, men oppsynet kan i samarbeid med de lokale grunneierlagene

forsøke å fjerne enkeltindivider med tiltak som ikke krever for mye ressursbruk (fellefangst). FM kan ta dette med som et tiltak i forvaltningsplanen dersom dette er ønskelig. Stunes tror at det vil være lokal interesse for dette.

Konklusjon: FM tar med i planen at de lokale grunneierlagene kan være interessert i et samarbeid med oppsynet på fellefangst av mink for å se om dette kan øke horndykkerbestanden i området.

Sangsvaneproblematikken på lufthavna

Statusoppdatering v/Petter Paulsen (Avinor)

Bestanden av sangsvaner har bygd seg opp de siste 30 årene og blitt et økende problem for flytrafikksikkerheten på lufthavna. I 2013 søkte Avinor første gang FM om å få ta ut sangsvaner i Kjerkvatnet og Nautå naturreservater. I 2015 ble 6 par samt et enkeltindivid tatt ut i området. Problemene med overflyvninger på rullebanen og fare for birdstriket fortsetter, så Avinor har også for 2016 sett seg nødt til å søke FM om å få ta ut 8 par sangsvaner innenfor reservatene. Avinors kartlegging viser at svanene trekker mellom Langvatnet og Lavangsvatnet (der elva møtes) når osen åpnes på senvinteren/våren. Sangsvanene som holder til ved Kjerkvatnet og Svanevatnet holder seg lavt når de har fått reir med unger og trekker heller sørover ut osen. Det meste av uttakene skjer derfor i Langvatnet, i og nord for Nautå naturreservat hvor de slår seg ned i det høye sivet. Fuglene forsøkes å skremmes vekk først, men erfaring viser at de ikke så lett lar seg jage vekk fra området. Vanligvis skremmes de med skremmeskudd/knallskudd, men det har også vært gjort forsøk med drone uten hell. I tillegg har det også vært gjort forsøk med utsetting av død svane. Fuglene skytes fra land/is når det er lite folk i området og før de legger seg på reir med egg.

- Oppsynet: Hva med å få med fugleforskere på å merke svanene i vassdraget slik at man med sikkerhet kan påvise hvor enkeltindividene som krysser rullebanen har sin opprinnelse fra?

Konklusjon: Avinor mener at uttak av sangsvaner i området har gitt en virkning, men at arten fortsatt er et problem for flytrafikksikkerheten på Harstad/Narvik lufthavn, Evenes. FM skal se på årets søknad og hvilke vilkår som bør stilles da det etter tre år med uttak av svaner fortsatt er et økende problem.

Annen fugleaktivitet v/Petter Paulsen (Avinor)

Avinor har også store utfordringer med måker og birdstriket når marken kommer opp i banekanten. Ved skremming/skyting mot fugleflokken blir måkene kun borte i 30 min. før de vender tilbake.

Lufthavna hadde også besøk av en fjellvåkfamilie (5-7 individer) i en ukes tid i 2015. De holdt til på/langsmed flystripa på jakt etter mus. Det ble gjort forsøk på å skremme dem vekk med knallskudd uten at de å lykkes. Alle overlevde og etter en ukes tid var de plutselig borte.

- Oppsynet: Det er mulig at de hadde ungfugloplæringene sin på flystripa nettopp pga. den høye smånagertettheten i området dette året.

Bruken av området – historisk og i dag

FM ønsket mer informasjon på følgende temaer:

Beite:

- Evenes kommune v/Robertson: Mye av landbruket er lagt ned i området, men det drives fortsatt landbruk mellom Langvatnet og Kjerkhaugvatnet, og øst for Svanevatnet. Bjørnar Tverrfjell på Nystad driver øst for Svanevatnet og har beite på begge sider av Hålogalandsvegen (E10). Nord mot Kjerkhaugen går det melkekyr og hester, hvor melkekyrne krysser E10. Nord og øst for Nautåvatn er det hestebeite. I tillegg har Kolbjørn Larsen beitende ammekyr som går ute hele året øst for Kjerkhaugvatnet (samme nedbørsfelt).

Fritidsfiske:

- Det fiskes en del i osen mellom brua og Langvatnet. En del fisker også utenom sesongen, så det kan være aktuelt å få opp en informasjonstavle om reservatet og fiskereglene her.
- Tone Stunes: Det foregår lite fiske ved Svanevatnet og Nautåvatnet, men det er bra i elva. Kulpen ved dyrskuplassen/Stuneshøllet er en bra fiskeplass i Nautåa. Fisket ble ikke regulert før i 2015, etter nye krav om forvaltning av anadrom laksefisk. De to fiskerlagene (Tårstad/Stunes Elveeierlag og Midtre Lavangsvatn Fiskerlag) er nå slått sammen til Tårstadvassdraget Fiskerlag som har ansvaret for fiskeforvaltningen med utsteding av fiskekort helt opp til fossen sør for Kjerkhaugvatnet. Man ønsker å finne ut hvor langt opp fisken går, dvs. om den går forbi fossen slik at også Kjerkhaugvatnet bør reguleres for fiske. Det er ikke tillatt med fiske fra båt annet enn for grunneierne. Fiskerlaget er i gang med å sette opp informasjon om fiskereguleringen. Det er satt opp tavler flere steder sammen med informasjonsplakatene for verneområdene i vassdraget.

Konklusjon: FM skal se om det er behov for å sette ut flere informasjonsplakater i området. Spesielt i osen ved flyplasskrysset og ved de nye snuplassene nært Nautåvatnet. Det er også mulighet for å bestille større tavler for også å få plass til informasjonen om fiskereguleringen på samme tavle.

Jakt:

- Evenes Storvald v/Paulsen: Storviltjakt er tillatt gjennom verneforskriften. Det går et elgtrekk mellom Langvatnet og Nautåvatnet (på begge sider av E10) som går sørover både øst og vest for Svanevatnet. Elgen krysser også isen når dette er mulig.. Det jantes mye elg i området og flere av posteringspostene ligger i nærhet til verneområdet.

Jakt på ender:

- Paulsen (grunneierrepr.): Det foregikk tidligere endel jakt på ender her, men som grunneier lenger sørvest i vassdraget kjenner jeg best til at det tidligere ble jaktet ved Kjerkvatnet. Grunneierne er ikke glad for de innskrenkningene reservatene gir på jaktmulighetene i området.
- Evenes kommune v/Sørensen: Det er tradisjon for matauk i området, så det er naturlig at det er tradisjon for og at det foregikk en del jakt på ender i området.

Friluftsliv:

- I forbindelse med fiske telles det en del langsmed vannkanten like ved brua der dagens E10 går.
- Evenes kommune v/Sørensen: Det er lite med turstier i området så dette er nok mest aktuelt for fugleinteresserte og de som går tur for å jakte/fiske.
- Paulsen: Det går en sti med postkasse fra sør for fylkesgrensa og ned til Stuneshaugen. En forgreining av denne stien går sørover øst for haugen ned mot vestsida av Nautåvatnet (ved hyttene). Stien brukes til turgåing og jogging.

Informasjonstiltak – er det behov for flere informasjonsplakater i området?:

- Det er aktuelt med en informasjonsplakat ved flyplasskrysset (brua) og andre populære fiskeplasser, og ved vogntognuplassene (industriområdet) i kombinasjon med informasjon om regulering av fiske.

Forskriften skriver om en laksetrapp – er dette kjent for noen?:

FM orienterte om at det i verneforskriften er åpning for etablering av laksetrapp ved Kjerkhaugfossen. Sannsynlig har det kommet med etter lokale innspill i verneprosessen.

- Dette er ukjent for referansegruppa. Mulig at dette kan være noe Åsmund Tverrfjell hadde planer om en gang i tiden?

Annet:

- Det finnes et gammelt båtutsett eller en gammel havarivei Langvatnet. Kan ses på gamle flyfoto.

Trusler mot verneverdiene - status

Flyplass og utvidelsen:

- Avinor v/Karlsen: Antall flypassasjerer årlig må endres fra 600 000 til 700 000 i forvaltningsplanen. Ellers vet vi at Forsvarsbygg er i gang med planleggingen av lufthavna uten at vi har fått vite noe konkret om arealbruken. Trolig vil QR-basen føre til et økt arealbehov for Forsvaret. Det er mulig at administrasjonsbygget må bygges om og utvides østover. Det er stor sannsynlighet for at presset på arealene øst for lufthavna ikke vil avta.
- Evenes kommune v/Robertsen: Det ligger i kortene med Lofotpakken at også den sivile delen av lufthavna vil få økt aktivitet med flere flyavganger. Det er vedtatt at Narvik lufthavn skal legges ned.

E10 (eksisterende og ny vei):

- Evenes Storvald v/Paulsen: Det hadde vært positivt om nye Hålogalandsvegen (E10) kom med bru over Svanevatnet, slik at elgpåkjørsler i dette utsatte trekkområdet kunne vært unngått.

Mink:

Se under omtalen om horndykker.

Landbruk:

Se under omtalen om horndykker og bruken av område.

Forurensing:

1. Lufthavna - utslipp
 - Avinor v/Karlsen: Miljødirektoratet har gitt Avinor pålegg om å skrive en tiltaksplan for fjerning av PEFOS i grunnen. Avinor er i gang med overvåkingen, og tiltaksplan for å fjerne masser er under utarbeidelse. Det tas også vannprøver. Oppsamling av avisingsvæske for fly er på plass, men det er ikke oppsamling av baneavisingsvæske.
2. Landbruket – avløp/avrenning
 - Avrenning fra landbruket er kanskje ikke et så stort problem lengre, men ved Langvatnet er tilstanden på vannkvaliteten fortsatt dårlig. Dette området må derfor følges tett opp og tiltak må vurderes.
 - Evenes kommune v/Robertsen: Det luktet råtten løk da vi prøvefisket ifm. Vanndirektivarbeidet i Langvatnet. Sør i Langvatnet (nord for parkeringsplassen) ligger en brakklagt bekk som også tidligere luktet forferdelig.
 - Paulsen: Utslipp fra rør sørvest i Langvatnet (se flyfoto)? Kan en avtakende avrenning fra landbruket kan være en årsak til lite endring for de andre vatnene?

Diverse tilbakemeldinger på utkast til forvaltningsplan

Evenes kommune v/Sørensen:

- Tilstøtende aktiviteter i tilknytning til lufthavna vil nok øke de nærmeste årene (hotell, fotgjengerfelt, parkeringsplasser, m.m.). Det er derfor viktig å få med i forvaltningsplanen at reservatet har store forvaltningsmessige utfordringer. FM må også være åpne på at det kan komme endringer når det gjelder Hålogalandsvegen (utbedringer av E10). Forslag til korridorvalg på Statens vegvesen (SVV) sine sider er ikke et forslag til reguleringsplan.
- Det er viktig at befolkningen skjønner hensikten med bestemmelsene som står i verneforskriftene: F. eks. Hvorfor er det ikke lov med opplag av båt? Det må være en forståelig grunn for dette. FM: Forbudet mot opplag av båt er en standardtekst for alle våtmarksområder. Dette er et større problem i andre våtmarksområder, derfor er det kanskje vanskelig å se hensikten med forbudet i reservatene i Tårstadvassdraget. Vi viser ellers til at grunneierne kan søke om tillatelse til dette og at vi allerede har gitt flerårig dispensasjon til grunneier som har søkt om dette.

Konklusjon: FM vil i forvaltningsplanen skrive mer om de forvaltningsmessige utfordringene i området og grunneiers mulighet for å søke om dispensasjon til opplag av båt, slik at dette tydeliggjøres. FM var i møte med Rambøll og SVV om Hålogalandsvegen 8.februar 2016 og vi vil oppdatere forvaltningsplanen kontinuerlig.

Petter Paulsen:

- Angående aktiviteter i området: Dyr og fugler er veldig tilpasningsdyktige, da særlig når det gjelder motoriserte kjøretøy som fly og biler. De reagerer mer på menneskelig aktivitet.
- Det er uheldig at vernet forbyr småviltjakt.

Tone A. Stunes:

- I utkast til forvaltningsplan, kap. 4: Hva menes med avsnittet om at forskriften ikke gjelder for virksomhet utenfor vernegrensa, men at tilgrensede områder må forvaltes

slik at ikke verneverdiene i naturreservatet fórringes? FM: Forskriften for et verneområde gjelder kun for området som er vernet. Men etter naturmangfoldlovens § 49 er kommunen pliktig til å vurdere om ny virksomhet som planlegges utenfor reservatgrensa vil kunne påvirke verneverdiene i verneområdet. Grunneier kan også, uavhengig av om et område er vernet eller ikke, være forpliktet til å ta vare på et område som er av stor verdi for naturmangfoldet. Vi kan prøve å skrive dette tydeligere i forvaltningsplanen.

Oppsummering om videre planer for næring/industri v/Evenes kommune

Området mellom Langvatnet og Nautåvatnet er regulert for industri. Det er laget en hensynssone i sør mot naturreservatet langsmed Nautåa. Området sør for veien inn til lufthavna ved avkjøringsområdet er regulert til næringsområde (grunneier Thorbjørn Stunes). For området nord for avkjøringen (tidligere rikmyr) foreligger det en gammel tillatelse til å dumpe masser (samme grunneier). Kommunen vil sende over mer informasjon og holde oss oppdatert på hva som skjer med dette området. Vannledningen (oppgradert 2014) går også vest for eksisterende E10.

Kommunen avventer videre planlegging av området til ny trasé for E10 og avkjøringen er bestemt. Den nye veien vil ha en forbudssone mot bygging på 50 m fra senterlinja langsmed veien. Plasseringen vil ha mye å si for den videre utviklingen av området (fotgjengerfelt langsmed eksisterende E10 eller bru over Langvatnet, plassering av hotell, mulig utvidelse av truck stop, forbedre avkjøringen til ambulanshelikopteret, m.m.).

Neste trinn i prosessen er oversending av et revidert planutkast til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Etter eventuelle justeringer i forbindelse med faglig godkjenning skal planen sendes ut på høring, og den vil i den forbindelse også bli sendt referansegruppas medlemmer. Forvaltningsplan for Kjerkvatnet naturreservat og forvaltningsplan for Nautå naturreservat vil sendes på høring samtidig.